

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Strategiczna wizja w zakresie norm europejskich – Postęp w celu poprawy i przyspieszenia zrównoważonego wzrostu gospodarki europejskiej do roku 2020”

COM(2011) 311 wersja ostateczna

(2012/C 68/06)

Sprawozdawca: **Edgardo Maria IOZIA**

Dnia 1 czerwca 2011 r. Komisja, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów „Strategiczna wizja w zakresie norm europejskich – Postęp w celu poprawy i przyspieszenia zrównoważonego wzrostu gospodarki europejskiej do roku 2020”

COM(2011) 311 wersja ostateczna.

Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 19 grudnia 2011 r.

Na 477. sesji plenarnej w dniach 18–19 stycznia 2012 r. (posiedzenie z 19 stycznia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 158 do 6 – 2 osoby wstrzymały się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) zdecydowanie popiera strategię „Europa 2020” na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu i wyraża uznanie dla inicjatywy Komisji. W szczególności przyjęcie wspólnych norm UE przyczynia się do rozwoju konkurencyjnego jednolitego rynku z interoperacyjnymi i innowacyjnymi produktami i usługami opartymi na odpowiednich normach.

1.2 Normy można uznać za dziedzictwo naszej cywilizacji – reprezentują one obecną i dawną wiedzę; muszą być postępowe, aby odpowiednio się zmieniać. Czas potrzebny na rozwój norm należy ograniczyć w taki sposób, aby zawsze odzwierciedlały one potrzeby społeczeństwa. EKES popiera wysiłki Komisji na rzecz zmniejszenia tego okresu o 50 % do 2020 r., co nie może jednak prowadzić do uniformizacji i do zakwestionowania niezbędnych i niekiedy długotrwałych konsultacji z zainteresowanymi stronami. Konsultacje te prowadzone są skuteczniej na szczeblu krajowym, a ich użytecznym uzupełnieniem są bezpośrednie działania wyspecjalizowanych organizacji europejskich.

1.3 Udział w normalizacji powinien być tak samo ważny jak udział w procesie legislacyjnym. Niezbędne jest większe uczestnictwo konsumentów, MŚP i innych podmiotów, a osiągnąć to można poprzez wsparcie finansowe. Ocena wzajemna norm krajowych przez zainteresowane podmioty powinna zapewnić reprezentację interesów społeczeństwa na wszystkich szczeblach.

1.4 Normy w zamówieniach publicznych są konieczne do prawidłowego wdrożenia jednolitego rynku.

1.5 EKES potwierdza swój wcześniejszy pogląd, że „specyfikacje przyjęte przez międzynarodowe fora i/lub konsorcja przemysłowe w sektorze ICT powinny zostać zatwierdzone dopiero po ich przyjęciu przez europejskie organy normalizacyjne z udziałem przedstawicieli MŚP, konsumentów, organizacji ekologicznych, pracowników i organów, które reprezentują ważne interesy społeczne” (1).

1.6 Komisja proponuje szereg działań w różnych dziedzinach. Jako że normalizacja jest bardzo ważnym narzędziem wspierania polityki przemysłowej, innowacji i konkurencyjności, EKES wspiera proponowane działania, szczególnie te, które wiążą się z rolą Wspólnego Centrum Badawczego Komisji Europejskiej, którego zadaniem jest kontrolowanie zgodności standardów naukowych z wymogami gospodarki UE i gospodarek poszczególnych krajów, jeżeli chodzi o konkurencyjność, potrzeby społeczne, kwestie bezpieczeństwa oraz wpływ na środowisko (działania 1–5 określone w komunikacie).

1.7 W odniesieniu do interesu społecznego Komisja przewiduje poświęcenie szczególnej uwagi kwestii bezpieczeństwa i ochrony, zwracając się do państw członkowskich o rzeczywiste zaangażowanie konsumentów, stowarzyszeń ekologicznych oraz osób niepełnosprawnych i starszych. EKES uważa, że propozycje te mają duże znaczenie (działania 6–9).

(1) Dz.U. C 376 z 22.12.2011, s. 58.

1.8 EKES zawsze wspierał zaangażowanie i aktywną rolę organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Zgadza się w pełni z Komisją i jej inicjatywą na rzecz poszerzenia procesu prowadzenia prac, angażowania w ten proces większego grona zainteresowanych podmiotów, zarówno na szczeblu krajowym, jak i UE, na podstawie uznanych kryteriów, takich jak zasady porozumienia WTO w sprawie barier technicznych w handlu. Organizacjom MŚP, konsumentom, związkom zawodowym i innym właściwym podmiotom należy udzielić wsparcia finansowego (działania 10–15).

1.9 Rozdział 5 komunikatu poświęcony jest rozwojowi norm w usługach: EKES popiera poglądy wyrażone w tym rozdziale i uważa, że pomysł przekazania odpowiedzialności grupie wysokiego szczebla ds. usług dla przedsiębiorstw, jak zaproponowano w komunikacie pt. „W kierunku Aktu o jednolitym rynku”, jest bardzo pomocny dla wszystkich sektorów gospodarki, nawet poza sektorem usług (działania 16–18).

1.10 EKES uznaje szczególnie charakter rynku ICT i potrzebę szybkiego określenia norm, które byłyby opracowywane przez fora i konsorcja. Jak już stwierdzono, proces faktycznie obejmujący szerokie grono zainteresowanych podmiotów powinien zwiększyć status tych norm. Należy przyjąć z zadowoleniem utworzenie forum złożonego z wielu podmiotów. EKES zaleca, by forum to spotykało się regularnie i nie było tylko jednorazową inicjatywą. EKES pragnie brać w nim udział.

Normy w dziedzinie ICT są konieczne w elektronicznych zamówieniach publicznych i ogólnie rzecz biorąc w e-administracji. Bardzo ważne jest zagwarantowanie interoperacyjności ICT (działania 19–23).

1.11 W propozycjach końcowych podkreślono rolę Europy w międzynarodowej normalizacji oraz aktywną inicjatywę ogłoszoną przez Komisję. EKES popiera proponowane działania i uważa, że kluczowe dla interesów UE jest odgrywanie bardzo aktywnej roli w działaniach międzynarodowych, a także popiera decyzje Komisji dotyczące wspierania prac europejskich organów normalizacyjnych w formie dwustronnej i wielostronnej (działania 24–28).

1.12 Niezależny przegląd, który ma zostać rozpoczęty najpóźniej do 2013 r., opiera się na interesach Komisji w ocenie postępów i zgodności z celami: polityki przemysłowej, innowacji i rozwoju technologicznego, z punktu widzenia potrzeb rynkowych, angażowania szerokiego grona zainteresowanych podmiotów i reprezentatywności. EKES w pełni zgadza się z tą propozycją (działanie 29).

2. Uwagi ogólne

2.1 Efektywny europejski system normalizacji zasadniczo umożliwi tworzenie interoperacyjnych produktów i usług, które mogą być oferowane bez przeszkód w UE, nie tylko w formie transgranicznej, lecz także na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym.

2.2 EKES zgadza się, że normy są skutecznym narzędziem politycznym i mogą przyczynić się do właściwego funkcjonowania jednolitego rynku, w szczególności w dziedzinie ICT i usług, w ramach których nadal są rozwijane normy dotyczące procesów i produkcji.

2.3 EKES zdecydowanie popiera stosowanie norm w zamówieniach publicznych, ponieważ wpłynie to pozytywnie na dostawę produktów i usług opartych na odpowiednich normach. Podmioty organizujące przetargi publiczne w UE powinny stosować normy globalne lub europejskie, jeżeli takie istnieją, w przypadku każdego wniosku dotyczącego produktu lub usługi, natomiast należy zdecydowanie unikać stosowania norm prawnie zastrzeżonych oraz usług i produktów niemających charakteru interoperacyjnego.

2.4 Komitet odnotowuje znaczenie trwałego usunięcia barier handlowych i docenia zaangażowanie wszystkich krajowych organów normalizacyjnych w państwach członkowskich na rzecz wdrażania norm europejskich jako identycznych norm krajowych oraz wycofania takich norm krajowych, które są z nimi sprzeczne, a także niepodejmowania w przyszłości działań mogących podważyć tę harmonizację.

2.5 EKES zgadza się, że należy przyspieszyć europejski proces normalizacji, a także uprościć go, zmodernizować i nadać mu charakter sprzyjający angażowaniu większej liczby podmiotów. We wnioskach KE dotyczących norm i finansowania należy uwzględnić stosowanie ścisłych terminów, zapewnienie zasobów eksperckich oraz skutecznego udziału wszystkich zainteresowanych stron (zwłaszcza MŚP, konsumentów i innych podmiotów społecznych, które często mają słabą pozycję lub są nieobecne na szczeblu krajowym).

2.5.1 Uczestnictwo na szczeblu krajowym jest również bardzo ważne. Propozycje krajowych organów normalizacyjnych stanowią podstawę dla norm europejskich. Łatwiej jest konsumentom i MŚP wnieść wkład na szczeblu krajowym.

2.6 Jako że normalizacja jest procesem dobrowolnym stymulowanym przez rynek, a jej sukces zależy przede wszystkim od akceptacji na rynku, EKES podkreśla znaczenie większego zaangażowania MŚP, nawet poprzez ich stowarzyszenia, we wszystkie etapy normalizacji – konsultacje w sprawie nowych projektów, w tym dotyczące zamówień, rozwój norm i ostateczne głosowanie, zarówno na szczeblu krajowym, jak i europejskim.

3. Uwagi szczegółowe

3.1 *Rozważania dotyczące europejskich organów normalizacyjnych* ⁽²⁾

3.2 EKES odnotowuje, że w ostatnich latach znacznie ograniczono średni czas opracowywania norm europejskich. Mimo to konieczne są dalsze ograniczenia, lecz nie kosztem zdolności

⁽²⁾ Ang. ESO – European standardization bodies. Trzy oficjalne europejskie organy normalizacyjne to CEN, CENELEC i ETSI.

do angażowania rozmaitych podmiotów czy jakości. Komisja wezwała także do ulepszenia i przyspieszenia procedur dotyczących rozwoju zamówień na opracowanie norm oraz umieszczenia wzmianki na temat zharmonizowanych norm w Dzienniku Urzędowym UE. EKES przyjmuje z zadowoleniem wyrażony przez Komisję zamiar dotyczący ograniczenia czasu trwania procesu o 50 % do 2020 r.

3.2.1 Członkostwo w grupach roboczych ds. europejskich organów normalizacyjnych oraz komitetach technicznych musi być lepiej zrównoważone i reprezentować wszystkie podmioty rynkowe zaangażowane w omawianą kwestię normalizacji. Należy zapewnić finansowanie, aby zagwarantować, że przedstawiciele mikroprzedsiębiorstw, konsumenci oraz inne podmioty społeczne i ich stowarzyszenia będą mogli uczestniczyć w warsztatach. EKES popiera decyzję dokonania przeglądu i racjonalizacji aktualnego systemu zachęt i wsparcia finansowego, aby rozszerzyć możliwości udziału wszystkich zainteresowanych podmiotów. Pożądana byłaby ujednolicona regulacja istniejących narzędzi.

3.2.2 Wymagany jest odpowiedni nadzór, aby zapobiec powielaniu prac lub wyników wśród grup roboczych na szczeblu UE (finansowanych przez Komisję Europejską).

3.2.3 Krajowe organy normalizacji potrzebują pełnego zaangażowania państw członkowskich, a w szczególności poparcia politycznego oraz zasobów technicznych i finansowych, aby umożliwić uczestnictwo wszystkich podmiotów.

3.2.4 Ponieważ jedną z kluczowych korzyści płynących z normalizacji jest możliwość zapewnienia interoperacyjnych produktów i usług, należy ustanowić jasny mechanizm i narzędzia testowania i zatwierdzania norm UE, aby zapewnić szybszy cykl rozwoju produktu.

3.2.5 W odpowiedzi na zjawisko „starzenia się Europy” normalizacja europejska ma do odegrania kluczową rolę w zapewnieniu bezpiecznych i dostępnych produktów i usług konsumentom w każdym wieku i o różnych zdolnościach. Jest to szczególnie ważne, gdy uwzględnia się znaczenie norm europejskich we wspieraniu umów dotyczących zamówień publicznych.

3.3 **Wytyczne dotyczące realizacji** – niektóre międzynarodowe organy normalizacyjne nie opracowują wytycznych dotyczących wdrażania ustalonych norm. Europejskie organy normalizacyjne powinny odpowiedzieć na tę potrzebę i opracować jasne i zwięzłe wytyczne dotyczące realizacji, aby zapewnić łatwe wdrażanie.

MŚP będą mogły uzyskać dostęp do rynków, na których stosuje się wspólne normy, co zmniejszy skomplikowane procedury i koszty dla MŚP oraz poprawi konkurencję.

Należy zachęcać do stosowania norm UE w przypadkach, gdy brakuje norm krajowych, lub zapewnić zbieżność norm krajowych z normami UE poprzez przedstawienie wyraźnych planów działania.

3.4 **Kształtowanie świadomości i reprezentacja MŚP:** ukierunkowane warsztaty oraz działania szkoleniowe i podnoszące świadomość powinny być prowadzone na szczeblu regionalnym i krajowym, ponieważ do MŚP można dotrzeć łatwiej poprzez lokalny przemysł lub stowarzyszenia MŚP oraz organy administracji publicznej.

3.4.1 MŚP są często nieświadome mechanizmu rozwijania norm i po prostu przyjmują produkty o wcześniej ustalonych normach. Stowarzyszenia MŚP na szczeblu krajowym i unijnym często nie dysponują zasobami koniecznymi do zapewnienia wkładu w rozwój normalizacji, co tym samym jeszcze bardziej ogranicza ich oddziaływanie.

3.4.2 EKES zgadza się, że należy wzmocnić pozycję europejskich stowarzyszeń reprezentujących MŚP oraz podmioty społeczne. Należy poważnie rozważyć prawo głosu dla unijnych stowarzyszeń MŚP oraz podmiotów społecznych w ramach europejskich organów normalizacyjnych. EKES jest zainteresowany udziałem w tej dyskusji, która obecnie ma charakter kontrowersyjny z uwagi na fakt, że europejskie organy normalizacyjne są podmiotami prywatnymi.

3.4.3 EKES przyjmuje z zadowoleniem prace przeprowadzone ze wsparciem finansowym Komisji Europejskiej przez NORMAPME, jako stowarzyszenie europejskie reprezentujące rzemiosło i MŚP w ramach normalizacji, oraz przez organizację ANEC reprezentującą konsumentów.

3.4.4 Aby zwiększyć świadomość i rozpowszechnić stosowanie norm, EKES proponuje, by organizacje normalizacyjne na szczeblu unijnym i krajowym zapewniły potencjalnym użytkownikom uproszczony dostęp do norm, w tym ich streszczenie. Jeżeli stosowanie norm zostanie obowiązkowo nakazane aktem prawnym, prawodawca musi zadbać o to, by normy te były tak samo dostępne jak ten akt prawny.

3.5 **Edukacja:** Koncepcja normalizacji powinna zostać uwzględniona w programie nauczania europejskich szkół średnich oraz uniwersytetów. Należy wspierać konkretne bodźce dla studentów i badaczy służące rozwojowi rozwiązań i aplikacji interoperacyjnych opartych na normach. Na przykład można by z łatwością przyznać finansowanie UE dla studentów i badaczy jako pojedynczych podmiotów lub grup transnarodowych.

3.5.1 Komisja powinna monitorować trendy innowacyjne poprzez ścisłą współpracę z branżą ICT, ośrodkami badawczymi i uniwersytetami, aby zapewnić rozwój norm zgodnie z innowacjami w zakresie produktów i usług. Należy to zapewnić w programie prac na rzecz normalizacji, ustalając priorytetowe działania na podstawie procesów rynkowych i potrzeb rynku.

3.6 Normy odzwierciedlają dobrowolny proces oceny potrzeb, wymogów i zasad, które mają być spełnione w celu ułatwienia przyjęcia odpowiednich produktów i usług. Jednakże zasady te przekształcają się w normy jedynie wtedy, gdy uzyskają akceptację na rynku dzięki ich szerokiemu zastosowaniu przez użytkowników. Zrównoważone wymogi podmiotów i konsensus powinny być zatem podstawą wszelkich prac normalizacyjnych. Jednakże to przede wszystkim duże przedsiębiorstwa prywatne i publiczne uczestniczą w opracowywaniu norm, co skutkuje nierówną reprezentacją zainteresowanych stron.

3.7 Normalizacja to ważne narzędzie budowania konkurencyjności. EKES wzywa państwa członkowskie do zapewnienia skutecznych krajowych ram normalizacji, które mogłyby wnieść wkład w rozwój norm europejskich i międzynarodowych, a także zapewnić rozwiązania normalizacyjne wyłącznie na potrzeby krajowe.

3.8 Należy wzmocnić krajowe organy normalizacyjne. Zależy to jednak w dużym stopniu od krajowej polityki przemysłowej, a także poziomu zaangażowania danego kraju, w związku z czym występują tu różnice między krajami. Należy stworzyć konkretne bodźce, w powiązaniu z kampanią komunikacyjną dotyczącą najlepszych praktyk z państw członkowskich UE, które postrzegają normy jako strategiczny atut swojej konkurencyjności.

3.9 EKES zgadza się co do kluczowej roli rozwoju **norm w dziedzinie usług**. Jednakże niezwykle istotne jest zapewnienie, by normy w dziedzinie usług były stymulowane przez rynek i oparte na konsensusie.

3.9.1 Krajowe normy mogą tworzyć przeszkody dla urzeczywistnienia jednolitego rynku. Bardzo istotne jest, by normy były opracowywane na szczeblu UE, zanim państwa członkowskie rozwiną standardy krajowe, które często nie są interoperacyjne.

3.10 EKES zdecydowanie popiera działania Komisji Europejskiej związane z normami ICT i interoperacyjnością. W szczególności dotyczy to możliwości zastosowania powszechnie przyjętych norm ICT w zamówieniach publicznych, aby dzięki sektorowi publicznemu stworzyć zapotrzebowanie na interoperacyjne usługi, co stanie się główną siłą napędową normalizacji.

3.10.1 Jak już zaproponowano, „Komitet uważa, że europejskie organy normalizacyjne i Komisja muszą zapewnić kontrole prewencyjne, które potwierdzałyby, że specyfikacje przyjęte przez międzynarodowe fora i/lub konsorcja przemysłowe, służące jako punkt odniesienia w zamówieniach publicznych, zostały opracowane w neutralny, sprawiedliwy i przejrzysty sposób z odpowiednim zaangażowaniem przedstawicieli małych i średnich przedsiębiorstw, konsumentów, ekologów, pracowników i organów reprezentujących istotne interesy społeczne”.

3.11 EKES wyraża także wątpliwości co do propozycji mającej poprawić globalną konkurencyjność. Prawodawstwo powinno wspierać strategię i normy, a nie odwrotnie. Normalizacja nie powinna utrudniać innowacji i rozwoju.

3.12 Produkty i/lub usługi oparte na normach, będące wynikiem udanych inicjatyw finansowanych przez UE, należy włączyć do kolejnych powiązanych inicjatyw UE mających na celu uniknięcie powielania działań oraz promowanie dalszego rozszerzania lub przyjmowania tych norm.

Bruksela, 19 stycznia 2012 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON